שית מאה וחד סרי הוי ¢אנכי ולא יהיה לך

מפי הגבורה שמענום (סימן דמשמ"ק ס"ק):

בא דוד והעמידן על אחת עשרה דכתיב

ימומור לדוד [ה'] מי יגור באהלך מי ישכון בהר

קדשך הולך תמים ופועל צדק ודובר אמת

בלבבו לא רגל על לשונו לא עשה לרעהו

רעה וחרפה לא נשא על קרובו נבזה בעיניו

נמאם ואת יראי ה' יכבד נשבע להרע ולא

ימיר כספו לא נתן בנשך ושוחד על נקי לא

לקח עושה אלה לא ימום לעולם הולך תמים

זה אברהם דכתיב יהתהלך לפני והיה תמים

יודובר אמת ספועל צדק כגון אבא חלקיהו יודובר אמת ספועל

בלבבו כגון רב ספרא לא רגל על לשונו

זה יעקב אבינו דכתיב יאולי ימושני אבי

והייתי בעיניו כמתעתע לא עשה לרעהו

רעה איז שלא ירד לאומנות חבירו וחרפה לא

נשא על קרובו זה המקרב את קרוביו ∘נבזה

בעיניו נמאם זה חזקיהו המלך שגירר עצמות

אביו בממה של חבלים ואת ייראי ה' יכבד

זה יהושפם מלך יהודה ישבשעה שהיה

רואה תלמיד חכם היה עומד מכסאו ומחבקו

ומנשקו וקורא לו "(אבי אבי) רבי רבי מרי מרי

נשבע להרע ולא ימיר כר' יוחנן ∞דא"ר יוחנן

אהא בתענית עד שאבא לביתי כספו לא נתן

בנשך יץ אפילו ברבית עובד כוכבים ושוחד

על נקי לא לקח כגון ר' ישמעאל בר' יוםי

כתיב עושה אלה לא ימום לעולם ייכשהיה

ר"ג מגיע למקרא הזה היה בוכה אמר מאן

דעביד להו לכולהו הוא דלא ימום הא חדא

מינייהו ימום יאמרו ליה מי כתיב עושה כל

אלה עושה אלה כתיב אפילו בחדא מינייהו

דאי לא תימא הכי כתיב קרא אחרינא יאל

תשמאו בכל אלה התם נמי הנוגע בכל אלה

הוא דמטמא בחדא מינייהו לא אלא לאו

הלכה יג]: קלו ב מיי פ"ב מהלי מלכים הלי ה: ג [מיי׳ פ״ה מהל׳ מלוה הל״ב טוש״ע י״ד סי׳ קנט

סעיף א]: ד מייי פ"ו מהלי דעות הל"ח פ"ג מהלי חובל הל"ז טוש"ע חו"מ סי תכ סעיף

איסורי ביאה הלכה אה"ע סי כא סעיף א:

ו. (א) מוְמוֹרְ לְדְוִד יִי מִי יָגוּר בְּאָהֱלֶךּ מִי יִשְׁכֹּן בְּהַר קָּרְשָׁרְ: (ב) הוֹלַר תָּמִים וּפּעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בָּלְבָבוּ: (ג) לא יָּבֶּשֶׁר בִּיְעָבוּ לֹא עְשָׂה רְגַל עַל לְשׁנוֹ לֹא עְשָׂה לְרֵעַהוּ רְעָה וְחֶרְפָּה לֹא נשא על קרבו: (ד) נבזה בְּעֵינְיוֹ נִמְאָס וְאֶת יִרְאֵי יְיִ יְכַבֵּד נִשְׁבָּע לְהָרע וְלֹא יָמֵר: (ה) בַּסְפּוֹ לֹא נְתַן יָמֵר: (ה) בְּנֶשֶׁרְ וְשֹׁחֵד עַל נָקִי לֹא לעולם: לְעוֹלְם: תהלים טו 2. וַיְהִי אַבְרְם בֶּן תִּשְׁעִם שָׁנָה וְתַשַּע שָׁנִים וַיַּרָא יְיָ אֶל אַבְרְם וַיֹּאמֶר אַלְיו אֲנֵי אֵל שַׁדִּי הִתְהַלַּךְ לְפָנֵי וָהְיֵה בראשית יז א תמים: תְמַים: בראשית יז א 3. אוּלֵי יְמָשַׁנִי אָבִי וְהָיִיתִי בְעֵינָיו בִּמְתַעְתֵּע וְהַבַּאתִי עָלַי קְלָלְה וְלֹא בראשית כז יב דָי... אַל תִּטַמְאוּ בְּכָל אֵלֶה בי בכל אלה נטמאו הגוים אשר אני משלח מִפְנֵיכֶם: ויקרא יח כד 5. הלֵךְ צְדָקוֹת וְדֹבֵר מֵישָׁרִים מֹאֵס בְּבֶצֵע מִעְשַׁקוֹת נֹעֵר בַּפְּיו מִתְמֹךְ בַּשׁחַד אֹטֵם אָזְנוֹ -ייבון בסניי אפב מִשְׁמֹעַ דְּמִים וְ עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע:

ישעיהו לג טו כִּי יְדַעְתִּיוֹ לְמַעַן יִצְנָּה אֶת בָּנָיוֹ יְצַנָּה אֶת בָּנִיוֹ וְאֵת בֵּיתוֹ אֲחַרֵיו וְשָׁמִרוּ דֶּרֶךְ יְיִ לְעֲשׁוֹת צְדָקְה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הָבִיא יְיִ עַל אַבְּרָהָם אַת אֲשֶׁר יט יט ים יט בראשית יח יט מצדות סלעים משגבו לַחְמוֹ נִתְּן מֵימִיוּ נֶאֱמְנִים: ישעיהו לג טז

8. הִגִּיד לְךְּ אָדֶם מַה טוֹב וּמָה יְיָ דּוֹרֵשׁ מִמְּךְ כִּי אָם עֲשׁוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבָת חסד והצנע לכת עם אֶלֹהֶיף: אֱלהֶיף: מי 9. כֹּה אָמַי שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט צדַקה כִּי קרובה ישועתי לָבוֹא וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת: ישעיהו נו א

ישפיוו נו א 10. בִּי כֹה אָמֵר יְיָ לְבֵית יִשְׂרְאֵל דִּרְשׁוּנִי עמוס ה ד ידויר: הנה עפלה לא באמונתו יחיה:

12. וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בָּטַח בֶּדֶר עֵּין יַעֵּלְב אֶל אֶרְץ דְּגֶן וְתִירוֹשׁ אַף שְׁמָיו יַעְרְפוּ טְל: דברים לג כח וַ אַמָר אָדֹנָי יִיְ חְדַל נְא מִי יָקוֹם יַעֲלְב בִּי קְטן הוא: עמוס ז ה 14. נִחַם יְיָ עַל וֹאת לֹא תְהָיֶה אָמֵר תרגיע ולא יהיה מנוח קַבֶּהְ רַגְּלֶךְ וְנָתַן יְיָ לְךְ שָׁם לְבַּרְ רַגְּלֶךְ וְנָתַן יְיָ לְךְ שָׁם לַב רַגָּז וְכִלְיוֹן עֵינַיִם ּוְדַאֲבוֹן נָפֶשׁ:

בַּמִּדְבַּר עַם שַׂרידִי חַרָב

בה דבר גנאי ושותק והיינו דמים לשון שתיקה: כגון רבי אלעור ברבי א נמיי פ״ה מהלי דשת שמעון. בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פד:) דנפק ריחשא מאודניה ואיתחזי לאיתתיה בחלמא ואמר לה האי דשמעית בזילותא דצורבא עשרה. שבתחלה היו לדיקים והיו יכולים לקבל עול מלות הרבה מרבנן ולא מחאי כדמבעי לי אלמא בחייו הוה רגיל לדקדק בכך

ולפיכך הקפיד הקב״ה עליו על אותו הפעם שלא מיחה: זו הוצאת המת והכנסת הכלה. דכתיב בהו לכת טוב ללכת אל בית אבל מלכת וגו' י: בא ישעיה בן אמון. כל שעה דורות של מטה היו מתמעטין: חדל נח. אותה ברכה שאמר משה וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב כלומר אימתי ישכון ישראל בטח כשיהיו לדיקים כעין יעקב: מי יקום תורה אור השלם יעקב. מי יוכל להיות חסיד כיעקב כי קטן הוא קטנים הם הטובים

:שיהיו לדיקים כיעקב מכאן ואילך מפירוש רבינו גרשום הלוך להרגיעו ישראל. שיהא להם מנוחה בגלותן: בשופר גדול וגו'. ובאו האובדים בארך מלמד שלא יהו אבודים בין העובדי כוכבים: כאבידה המתבקשת. ונמלאת לאחר זמן: כאכילת קשואין ודלועין. שאוכלים מקלתם ומקלתם אין אוכלין: מפלטירו. בית של רומי: י ומה לעוברי רלונו כך. שמשתחוים לעבודת כוכבים שלהם יושבים בהשקט ושלוה ישראל שעושין רלונו על אחת כמה וכמה שישלם להם שכר טוב: קרעו בגדיהם. דדינו ליעבד הכי: והלא אוריה במקדש ראשון היה. ככתוב בספר מלכים ש: וכריה. מנביאים אחרונים היה שהיה במקדש שני: סלה הכסוב נבוחסו של זכריה בנבוחתו של חוריה. כלומר שפורענות שניבא אוריה שאמר ירושלים לעיים תהיה והר הבית לבמות יער י נתקיים כמו כן עתיד להתקיים דברי ניחומים של זכריה שיבנה בית המקדש במהרה בימינו

הררן עלך אלו הן הלוקין

אמו סלה:

שית מאה וחד סרי. והיינו דכתיב י) תורה לוה לנו משה ושתים מפי הגבורה הרי שית מאה ותליסרי: מפי הגבורה שמענום. דכתיבש אחת דבר אלהים ושתים זו יש שמענו במכילתאי: והעמידן על אחת

> וכן כל שעה דורות של מטה הולכין דרב אחאם (שאילתא לו) והכי הוה עובדא דרב ספרא היה לו חפץ אחד למכור ובא אדם אחד לפניו בשעה החפץ בכך וכך דמים ולא ענהו מפני תנהו לי בכך יותר לאחר שסיים ק"ש אמר לו טול החפץ בדמים שאמרת ליתנס לך: (אף) לא רגל על לשונו ועל פי הדבור דכתיבט עלי קללתך בני ומתרגמינן אלי אתאמר בנבואה [דלא ייתון לווטיא עלך ברי]: וחרפה לא נשא על קרובו. לא סבל חרפת קרובו: נבוה בעיניו נמחם. הנמחם להקב"ה נבוה הוא בעיניו של אדם זה חזקיהו שנבזה היה בעיניו אביו במטה של הבלים. גמרא היאדי ולא שהיה רשחי ליקח: לגון ר' ישמעחל רצה ליטול לעצמו ראשית הגז שהביא לו אדם אחד שבא לדון לפניו אע"ג דהוה כהן רבי ישמעאל בן

אבל דורות האחרונים לא היו לדיקים כל כך ואם באו לשמור כולן אין לך אדם שזוכה ובא דוד והעמידן כו' כדי שיזכו אם יקיימו י״א מצות הללו וממעטין אותו: רב ספרא. בשאלתות שהיה קורא ק"ש ואמר לו מן לי שהיה קורא ק"ש כסבור זה שלא היה רוצה ליתנו בדמים הללו והוסיף אמר בראשונה שבאותן דמים היה דעתי [כו"]. לא רלה לשקר מתחלה שאמר אולי ימושני [אבי] אלא שאמו הכריחתו שנמאס בעבודת כוכבים: שגיררו קרא: (וקורא לו רבי רבי): ואפילו לעובד כוכבים. כדי שלא ימשוך ויבוא להלוות לישראל ברבית: שוחד על נקי לא לקח. אפילו שוחד ברבי יוסי. שהיה אריסו מביא לו משלו [קודם זמנו] ולא רצה ליקח כדי להיות לו דייןם: בבלע מעשקות. שלה אלישע משום דדמי כאילו עושהו לכהו שהיה רגיל זה ליתן לו מתנותיו:

א) [הוריות ח.], ב) [תענית כג.], ג) ב"ב פח., ד) [סנהדרין פא.], ה) שם מז.. ו) וכמובות מג:ז. יב.], ט) סנהדרין פא., י) נ״א א"ל ר"ע אלא מעתה אל א מי. במאו בכל ובכולהו כ) זמאו בכל אלה כולהו אין כו', [כתונות קה:], פד:], מ) ב"ב נו:, נ) [סוכה מט:], מ) [ג"ו שס], ע) [גע"יובטלה], פ) [גע"י ואיתימא רב אשין, ל) נ״ל מפטילום, ק) [נס״ה: גוים], ר) [דנרים לג] ש) [מהלים סב] מ) [ל"ל שמעתין, **ל**) [לרשב"י יתרו כן **כ**) [פרשת ויחי], ב ב נכי שנג הירון, (ג) [בראשית כז] ד) [פסחים נו.], ה) [כתובות קה:], ו) ס"י אטומה, ו) [קהלת ו) ח) [מכאן שייך לע"ב], ט) וב טון י) ומיכה גן

> גליון הש"ם גם' שלא ירד לאומנות פל ע"ל: שם אפי פה ע ה. שם אפ ברבית עובד כוכבים. כדאיתא בבא מניעא דף ע ע"ב: שם דלמא כאבידה :קט ע״ב

הגהות הב"ח (A) גמרא משמוע דמים כגון ר"א בר' שמעון דלא שמע נזילותא דלורנא

מוסף רש"י

במטה של חבלים. דרך נזיון, מפני שהיה אניו רשע וניזהו לעיני כל כדי שיתייסרו האחרים, ולכבוד עלמו לא חש, ומפני כבוד אב נמי ליכא למיחש. דנשיא בעמר כתיב, בעושה מעשה עמך. נבזה בעיניו, הוא עלמו נחבוה ונחאם בפני עלמו. שלא חש לכבודו במקום סשס (סנהדרין ם. אהא בתענית עד שאבא לביתי. פעמים שהיה אומר אהא בתענית כו' (תענית יב.). שאינו מסתכל. כשהוא הולך על שפת הנהר (רשב"ם הוצאת המת והכנסת כלה. דכתיב בהו לכת, טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה במדה נאה ולשמות במדה לבזבו להוצאה מה עני או להכנסת כלה ענייה יעשה בלנעא, ולא לימא קמי מאן דלא ידע דעבדי קתי תמן לנמי לע לעברי כן, וכן מפרש בשאילתות דרב אחאי (סובה מט:). דברים שדרכן לעשותן בצגעא. כגון לדקה הניתנת לעני בסתר שאין לפנותו יעני בסתו שחץ לריך להודיע לשום אדם, מה שאין כן במת ובכלה לפי שאחרים מתעסקין בהן ויודעין היציאה משל מי

באחת מכל אלה הכא נמי באחת מכל אלו בא ישעיהו והעמידן על שש דכתיב זהולך וסליקא לה מסכת מכות אוטם אונו משמוע דמים. אזנו צדקות ודובר מישרים מואם בבצע מעשקות י חתומה וסתומה בדבר זה שלא ישמע גוער כפיו מתמוך בשוחד אומם אזנו משמוע דמים ועוצם עיניו מראות ברע הולך צדקות זה אברהם אבינו דכתיב יכי ידעתיו למען אשר יצוה וגו' ודובר מישרים יזה שאינו מקנים פני חבירו ברבים מואם בבצע מעשקות יכגון ר' ישמעאל בן אלישע נוער כפיו מתמוך בשוחד כגון יר' ישמעאל בר' יוםי אומם אזנו משמוע דמים 🐠 דלא שמע בזילותא דצורבא מרבגן ושתיק כגון יור"א ברבי שמעון ועוצם עיניו מראות ברע כדרבי חייא בר אבא ∞דאמר ר' חייא בר אבא יוה שאינו מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביםה וכתיב יהוא מרומים ישכון [וגו'] בא מיכה והעמידן על שלש ירכתיב יהגיד לך אדם מה מוב וֹמה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצגע לכת עם (ה') אלהיך עשות משפט זה הדין אהבת חסד זה גמילות חסדים והצגע לכת זה הוצאת המת והכנסת כלה ייוהלא דברים קל וחומר ומה דברים שאין דרכן לעשותן בצנעא אמרה תורה והצנע לכת דברים שדרכן לעשותן בצנעא על אחת כמה וכמה חזר ישעיהו והעמידן על שתים שנאמר יכה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה בא עמום והעמידן על אחת שנאמר שַׁכה אמר ה' לבית ישראל דרשוני וחיו מתקיף לה רב נחמן בר יצחק אימא דרשוני בכל התורה כולה אלא בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר ייוצדיק באמונתו יחיה אמר ר' יוסי בר חנינא ארבע גזירות גזר משה רבינו על ישראל באו ארבעה נביאים וביטלום משה אמר ייושכון ישראל בטח בדד עין גזירות גזר משה רבינו על ישראל באו ארבעה נביאים וביטלום משה אמר ייניחם ה' על זאת [וגו'] משה אמר יעקב בא עמום וביטלה [שנאמר] יחדל נא מי יקום יעקב וגו' וכתיב ייניחם ה' על זאת [וגו'] משה אמר ייובוים ההם לא תרגיע בא ירמיה ייואמר ייהלוך להרגיעו ישראל משה אמר ייבוקד עון אבות על בנים בא יחוקאל וביטלה ¹¹ הגפש החוטאת היא תמות משה אמר ⁴ואבדתם בגוים בא ישעיהו ⁴ואמר ⁴והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו' אמר רב מסתפינא מהאי קרא ואבדתם בגוים מתקיף לה רב פפא •דלמא כאבידה המתבקשת דכתיב בתעיתי כשה אובד בקש עבדך אלא מסיפא [דקרא] יואכלה אתכם ארץ אויביכם מתקיף לה מר זומרא©דלמא כאכילת קישואין ודילועין וכבר היה ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך ושמעו קול המונה של רומי 0מפלמה [ברחוק] מאה ועשרים מיל והתחילו בוכין ורבי עקיבא משחק אמרו לו מפני מה אתה משחק אמר להם ואתם מפני מה אתם בוכים אמרו לו הללו ⊕כושיים שמשתחוים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים יושבין בטח והשקט ואנו בית הדום רגלי אלהינו שרוף

הָלוֹף לְהַרְגִּיעוֹ יַשְׂרָאַל: ירמיהו לא א 17. נצַר חָסָד לְאֶלְפִים נשֵׁא עָוֹן וְפָשֶׁע וְחַפְאָה וְנָקָה לֹא יְנָקָה פֹקַד עֲוֹן אָבוֹת על בְּנִים וְעל בְּנִי בְנִים עַל שַׁלְשִׁים וְעל רְבַעִים: שמות לו ז 18. הַן בְּלְבְּיְהְשׁ הַבּּוְ הְבְּבְּשְׁבְּיוֹ לִי הְנָבְּה לֹא יְנָקָה לֹא יְנָקָה פֹאֵרץ אִיבִיכְם: ויקרא כו לח 20. וְהָיָה בְּיוֹם הָאָרָץ אַשׁוּר וְהַבְּּדְחִים בְּאָרץ אַשׁוּר וְהַבְּרְחִים בְּאָרץ אַשׁוּר וְהַבְּרְחִים בְּאָרָץ אַשׁוּר וְהַבְּרְחִים בְּאָרץ אַשְׁרִם וְהַשְׁמָחָוּוֹ לִייְ בְּהֵר הַקְּרֶשׁ בִּירוֹשְׁלָם: ישעיהו כו יג 12. תָעיתִי בְשָׁה אַבָּר בְּקּשׁ עַבְּדֶּף כִּי מְצְוֹתְיִי תהלים קיט קעו